

Debata između Kučana, bivšeg predsednika Slovenije, i Miloševića

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Dan 189

Konfrontacija Milana Kučana, bivšeg predsednika Slovenije, i Slobodana Miloševića, bivšeg predsednika Srbije, bila je relativno blaga. Milošević je optužio Sloveniju za odgovornost za raspad SFRJ i za izazivanje deset-dnevnog rata sa JNA. Kučan je rezolutno odbio obe optužbe. Sa Miloševićem se složio samo utoliko što je rekao da zaista nije nikada rekao da Milošević ima kontrolu nad JNA.

Kučan je započeo svoje direktno svedočenje potvrdom da je tačan zapis Miloševićevog govora na sednici Centralnog komiteta KPJ održanoj 30. januara 1989. U govoru, koji je na Sudu pročitao, Milošević je rekao: 'Stvari koje ne mogu da budu promenjene kroz institucije, a koje moraju da se menjaju jer narod tako traži, će da se menjaju van institucija. .. Ako će Jugoslavija da bude takva da su Srbi podeljeni u tri dela.. Srbija je protiv takve Jugoslavije.' (svi citati su dvostruki prevodi, sa srpsko-hrvatskog na engleski, pa ponovo na s-h, prim.prev.)

Kučan je protumačio ovaj, i Miloševićev kasniji govor na Gazimestanu, kao pretnju sistemu. Milošević je ponovio pretnju u junu sledeće godine, kada se obratio delegatima Skupštine Srbije u vezi predloga novog Ustava. Kučan je rekao: 'Poruka je bila da, ako se Jugoslavija raspadne, Srbija neće da pristane na rešenje gde Srbi žive izvan granica [Srpske države.] Takođe je nagovestio da granice mogu da budu ponovo nacrtane silom.'

Za razliku od Slovenaca, koji žive u državi čije administrativne granice obuhvataju gotovo sve Slovence (a samo male brojeve pripadnika drugih naroda,) brojni Srbi su živeli u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini. U slučaju raspada Jugoslavije, mnogi Srbi bi ostali izvan granica Srbije. Alternativa je bila da se ponovo povuku granice s Hrvatskom i sa Bosnom i Hercegovinom, pri čemu bi obe republike morale da ustupe delove svojih teritorija Srbiji. Dodatni problem bio je da te teritorije nisu bili etnički čisto srpske. U tome leži ključ budućih etničkih čišćenja.

Kučan je opisao Miloševićev politički stil kao populistički, koji se oslanjao na ogromne organizovane mitinge kojima je destabilizovan politički sistem i sproveden Miloševićev program. Mitinzima su bili prisiljeni na ostavke politički lideri Vojvodine i Kosova. Uz to je promenjen i Ustav Srbije i oduzeta je autonomija obema pokrajinama. Milošević je tim manevrima uspeo da osigura kontrolu nad četiri člana kolektivnog Predsedništva SFRJ (koje je imalo devet članova, po jednog iz svake republike i autonomne pokrajine.) To je bio veliki korak u njegovoj borbi za vlast.

Dok je Milošević izvodio ove političke manevre, Slovenci su pokušavali da nađu političko rešenje krize, koju Kučan smatra posledicom raspada Sovjetskog Saveza i pada Berlinskog zida. Jugoslavija je trebala da bude redefinisana, kao što je bila Čehoslovačka. Ali, iz razoga koji će još mnogo godina da budu predmet analize, Česi i Slovaci su se mirno razišli, a Jugoslavija je buknila.

Kučan smatra da su sva nastojanja Slovenaca bila blokirana i da nisu mogli da provuku ni jedan predlog kroz savezne ili partijske organe. Kada su pokušali da se zaštite tako što su usvojili amandman Ustava republike koji je pojasnio pravo na samo-opredeljenje, zaprečeno im se iz Centralnog komiteta KPJ. Bilo im je rečeno da je Partija spremna da upotrebi 'sva sredstva' da ih zaustavi. 'Mi smo znali da to znači vanredno stanje i moguću upotrebu JNA da se osigura red u Sloveniji.'

Četiri meseca kasnije, u januaru 1990., slovenačka delegacija je izašla sa zasedanja Četrnaestog kongresa saveza komunista, nakon što su delegati predvođeni Miloševićem odbili sve njihove predloge. Među slovenačkim predlozima su bili: podrška političkom pluralizmu, oslobađanje svih političkih zatvorenika i zabrana mučenja. Kučan je pred Međunarodnim sudom rekao da smatra da je izlazak slovenačke delegacije sa Kongresa obeležio kraj Jugoslavije kao države.

Do maja 1990., JNA je potpuno razoružala slovenačku Teritorijalnu odbranu, kao što su uradili i sa TO Hrvatske i Bosne i Hercegovine. To je bilo učinjeno bez konsultacije sa republikama, koje su platile za oružje i imale su kontrolu nad njime kao delom sistema Opštenarodne odbrane. Kada je Kučan protestovao generalu Hočevaru, koga je savezna vlada postavila za komandanta TO Slovenije bez konultacije sa republičkim rukovodstvom, ovaj je odgovorio: 'Dobio sam naređenje da ni Vi ni i jedno drugo rukovodstvo ne treba o ovome da znate. Meni nije jasno čija naređenja da poštujem, pa ću poštovati ovo.' JNA je kasnije to oružje podelila Srbima u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

U unakrsnom ispitivanju, Milošević je optužio Sloveniju za ilegalno naoružavanje Hrvata i Bosanaca. Kučan je priznao da je Slovenija to uradila, ali je tvrdio da to nije bil ilegalno. Nekadašnji predsednik tvrdi da je, unatoč prekidu vatre u Sloveniji, rat bio prenet u Hrvatsku. Naoružavanje Hrvatske i Bosne, koje su se obe borile protiv srpskih snaga je bilo pitanje samo-odbrane za Sloveniju, rekao je. U junu 1993., Slovenija je odlučila da prestane sa naoružavanjem Hrvatske i B-H.

Posmatračima se činilo da je Kučan mogao još mnogo toga da kaže Sudu. Zadržao ga je tužiac, koji ga je detaljno ispitivao o srpskim ustavnim mahinacijama, pogotovo o ukidanju autonomije Kosova. Tužiocu su planirali da te informacije predstave preko stručnjaka za ustavno pravo, ali je Pretresno veće odbacilo taj deo njegovog svedočenja (vidi izveštaj od 23.05.2003.: 'Pretresno veće ocenilo da bivši sudija Ustavnog suda nije dovoljno objektivan da veštači.')Tužiocu sada moraju da nađu druge svedoke koji imaju znanje i iskustvo da o ovome informišu sudije. Bez odgovora je ostalo još jedno važno pitanje: da li su slovenački i srpski rukovodioci postigli tajni sporazum da se Sloveniju pusti iz federacije sa samo minimalnim otporom. Osim ako se ne pojavi neki insajder, odgovor ćemo jednom naći u nečijim memoarima i biografijama.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Serbia](#)
[Kosovo](#)

Focus: [Coalition for International Justice \(CIJ\) Trial Reports Archive \(Bos-Hrv-Srp\)](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/debata-iznedu-kucana-bivseg-predsednika>